

3 Ağustos 2010

BASIN BÜLTENİ:

TESEV'DEN YENİ ÇALIŞMA:

Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV), Demokratikleşme Programı kapsamında 2009- 2010 yılları arasında Türkiye'de güvenlik sektörünün demokratik, hesap verebilir ve şeffaf hale gelmesi yönünde siyasa önerileri sunmayı hedefleyen Siyasa Raporları hazırlamaktadır. Yıldız Teknik Üniversitesi öğretim görevlisi ve *Almanak Türkiye 2006-2008: Güvenlik Sektörü ve Demokratik Gözetim* adlı çalışmanın yazarlarından İsmet Akça tarafından hazırlanan bu serinin ikinci yayını, *Türkiye'de Askeri-İktisadi Yapı: Durum, Sorunlar, Çözümler* adlı rapor Türkiye'de militarizmin merkezindeki aktör olarak ordunun iktisadi alan ve süreçlerdeki yerini inceliyor.

***Türkiye'de Askeri-İktisadi Yapı: Durum, Sorunlar, Çözümler* başlıklı raporun içeriğine dair:**

Rapora göre Türkiye'de ordunun, modern orduların asli işlevi olan dış askeri güvenlik alanının yanı sıra siyasal, iktisadi, kültürel, ideolojik alanlara uzanan geniş bir faaliyet alanının bulunması ve bu alanlardaki faaliyetlerinin sivil kamu otoritesinin denetiminden bağımsız yasal veya fiili özerklik altında yürütülmesi, Türkiye'de pretoryen bir militarizmi hâkim kılmıştır. Bu yapı altında ordular, ellerindeki gücü, diğer toplumsal ve siyasi aktörlerin de yer aldığı karmaşık iktidar ilişkileri içinde kullandıklarından, kendi (siyasi, idari, iktisadi vb.) iktidar kaynaklarını artırmak derdindedirler.

Türkiye'de militarizmin merkezindeki aktör olarak ordunun iktisadi alan ve süreçlerdeki yerini odağına alan bu raporda, askeri-iktisadi yapının çözümlenmesi yapılmıştır. Çalışma, TESEV'in "Güvenlik Sektörü ve Demokratik Gözetim" başlıklı iki Almanak çalışmasındaki bulgulara, bu alanlarda daha önce yapılmış çalışmalara ve ikinci Almanak sonrası gelişmelere dayanmaktadır.

Türkiye'deki askeri-iktisadi yapı üç ayak üzerinde yükselmektedir. Birinci ayak, Türkiye'de ordunun doğrudan bir iktisadi aktör olarak varlığının ifadesi olan *askerlerin holdingi OYAK*'tır. İkinci ayak, Türkiye'de ordunun neredeyse mutlak kontrolü altında olan yüksek *askeri harcamalar*'dır. Üçüncü ayak ise, Türkiye'de hızla geliştirilen ve sanayinin militarizasyonuna yol açan *askeri sanayi*'dir. Bu ayaklarda temel ortaklık, bu alanların Türkiye'de ordunun belirleyiciliği altında olmasıdır.

Mevcut askeri-iktisadi yapı, "(milli) güvenlik eksenli militarist siyaset anlayışını" geriletmeye yönelik çabalar üzerinde olumsuz etkide bulunmaktadır. Zira askeri-iktisadi yapı, aynı zamanda bir güven(siz)lik siyasasına ve kültürüne ihtiyaç duymaktadır. Demokratik bir sosyopolitik ve sosyoekonomik hayat, bu alanların demilitarizasyonu gerçekleşmeden mümkün değildir. Türkiye'deki mevcut askeri-iktisadi yapının bu anlamda dağıtılması, hem ordunun, en azından dış güvenlikle sınırlı asli işlevinin sınırlarına geri çekilmesi açısından, hem de militarizmin üretimine katkıda bulunan "sivil" yaşam alanlarının gerçek anlamda demokratikleşmesinin önünü açması açısından gerekmektedir.

Sonuç bölümünde, Türkiye'de askeri-iktisadi yapının her bir ayağının bu perspektiften yarattığı sorunlara ve orta-uzun vadede doğru yayılabilecek çözüm önerilerine yer verilmiştir. Bu çözüm önerileri iki temel perspektife sahiptir: 1) Ordunun her üç ayak üzerindeki neredeyse mutlak kontrolünün ortadan kaldırılması ve bu alanların başta parlamentonun ve demokratik toplumsal örgütlenmelerin denetimine açılması; 2) Türkiye'nin



iktisadi kaynaklarının, askeri rasyonalitenin dayattığı ihtiyaçlara göre değil, demokratik toplumsal ihtiyaçlar doğrultusunda kullanılmasını sağlamak üzere askeri-iktisadi yapının sonlandırılması.

Türkiye’de Askeri-İktisadi Yapı: Durum, Sorunlar, Çözümler
raporuna şu adresten ulaşabilirsiniz:

http://www.tesev.org.tr/UD_OBJS/PDF/DEMP/quvenlik-siyasa-2pdf.pdf